

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

В шести томах

СЕРГІЙ ГІРІК
АНДРІЙ ТИЩЕНКО

РЕДАКЦІЙНИЙ
АРХІВ
«ІСТОРІЇ
УКРАЇНСЬКОГО
МИСТЕЦТВА»
ЗА РЕД.
М. П. БАЖАНА
(1966–1970)

НАУКОВИЙ ОПИС

ПРОСПЕКТ

STATE RESEARCH INSTITUTION
“ENCYCLOPEDIA PRESS”

SERHIY HIRIK
ANDRII TYSHCHENKO

THE EDITORIAL ARCHIVE
OF THE HISTORY OF
UKRAINIAN ART

1966–1970:

AN INVENTORY

Kyiv 2025

ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ЕНЦИКЛОПЕДИЧНЕ ВИДАВНИЦТВО»

СЕРГІЙ ГІРІК
АНДРІЙ ТИЩЕНКО

РЕДАКЦІЙНИЙ АРХІВ
«ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО
МИСТЕЦТВА»

ЗА РЕД. М. П. БАЖАНА
(1966–1970)

НАУКОВИЙ ОПИС

Київ 2025

УДК 7.03(477)(093):930.253

ББК 85.1(4Укр)я1 + 79.3

Г51

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво»
(Протокол № 6 від 29 жовтня 2025 р.)*

Рецензенти

КОТЛЯР Євген Олександрович,
кандидат мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри монументального живопису
Харківської державної академії дизайну і мистецтв, член-кореспондент Національної
академії мистецтв України

РИБАЛКО Світлана Борисівна,
доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри мистецтвознавства Харківської
державної академії культури

Г51 Гірік С. І., Тищенко А. О. Редакційний архів «Історії українського мистецтва» за ред. М. П. Бажана (1966–1970). Науковий опис / За ред. д.і.н., проф. А. М. Киридон. К.: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2024. 32 с.

ISBN 978-617-8272-13-5

У брошурі представлено науковий опис редакційного архіву «Історії українського мистецтва» за ред. М. П. Бажана (1966–1970) — першої в історії спроби всеохопно дослідити історію українського мистецтва.

Видання орієнтовано на мистецтвознавців, істориків видавничої справи, архівістів і всіх, хто цікавиться історією українського мистецтва й видавничої справи в Україні.

Hirik, Serhiy, and Andrii Tyshchenko. *Editorial Archive of “The History of Ukrainian Art”, 1966–1970.* Edited by Prof. Alla Kyrydon. Kyiv: State Research Institution “Encyclopedia Press”, 2024. 32 p. [In Ukrainian]

The authors describe an editorial archive of six-volume “The History of Ukrainian Art” edited by Mykola Bazhan (published in 1966–1970). It was the very first completed attempt to create a comprehensive history of Ukrainian visual and spatial arts.

В оформленні обкладинки використані «Програма з історії українського мистецтва» за редакції В. І. Заболотного. Видано на правах рукопису 1956 р. та рекламний проспект «Історії українського мистецтва» в 6 томах (К.: Мистецтво, 1963), випущений перед передачею підготовчих матеріалів до Головної редакції УРЕ. (З колекції С. І. Гіріка)

ISBN 978-617-8272-13-5

© Державна наукова установа
«Енциклопедичне видавництво», 2025

Передмова

Багатотомна колективна монографія «Історія українського мистецтва» («ІУМ») за ред. М. П. Бажана є одним із найважливіших видавничих проєктів Головної редакційної колегії «Української радянської енциклопедії» за всі роки її існування. Вона вийшла друком у 1966–1970 роках, але реалізацію цього видання було задумано й розпочато більш ніж на десятиліття раніше.

В основі «ІУМ» лежить видана 1956 року на правах рукопису «Програма з дослідження історії українського мистецтва»¹. Одну з ключових ролей у підготовці цієї «Програми...» відіграв мистецтвознавець Федір Уманцев (пізніше — один із авторів «ІУМ»). Пізніше він згадував, як В. Заболотний призначив його дійсним керівником колективу, що працював над програмою під формальним керівництвом Луки Калениченка².

Факт початку роботи над програмами вже 1953 року, одразу після смерті Й. Сталіна, незважаючи на несприйняття цієї ідеї деякими учасниками процесу як відверто утопічної³, засвідчив чутливість

¹ Програма по истории украинского искусства. В 6 ч. / В. И. Заболотный (пред. ред. ком.). К.: Госстройиздат УССР, 1956. (на правах рукописи), наклад 1 тис. прим. Підготовка програми розпочалася 1953 р. У наш час більшість комплектів цього видання розпаровані, повні сеті є вкрай рідкісними. Комплект, що зберігається в Національній бібліотеці ім. В. І. Вернадського, суттєво пошкоджено вологою. Повні комплекти в колекційному стані є у Державній науковій архітектурно-будівельній бібліотеці ім. В. Г. Заболотного і у приватній збірці автора цієї передмови.

² Уманцев Ф. Зі спогадів // Студії мистецтвознавчі. 2007. Вип. 3 (19). С. 98–99.

³ Яскравим прикладом цього є реакція на задум «ІУМ» Олександра Мизіна, яку наводить Уманцев, див.: там само. С. 98.

В. Заболотного до змін у суспільно-політичній атмосфері. Він відчув початок «Відлиги» за кілька років до того, як тимчасова лібералізація режиму стала очевидною. Цікаво також, що початок підготовки «Програми» збігся в часі з виходом у США перших томів незавершеного проекту задуманої Володимиром Січинським багатотомної «Історії українського мистецтва»: дві частини її першого тому, присвяченого історії української архітектури, побачили світло у Нью-Йорку 1956 року⁴. При цьому вже 1952 року в передмові до іншої праці В. Січинський згадував про цю книгу як готову до друку⁵.

Поза тим, В. Січинський був автором більшості розділів із історії українського мистецтва в загальній частині «Енциклопедії українознавства» за ред. Володимира Кубійовича⁶. Вони розпочинали том третій, виданий 1952 року, і охоплювали всі «просторові мистецтва» — архітектуру, «різьбу» (скульптуру), малярство і графіку⁷. Можливо, саме досвід роботи над ними наштовхнув його на думку про доцільність і можливість розширення задуму з історії української архітектури до історії українського мистецтва в цілому.

Історія з початком роботи над «ІУМ» синхронно (з незначною затримкою) з започаткуванням аналогічного енциклопедичного проекту на еміграції нагадує відомі події, пов'язані з початком роботи над «Українською радянською енциклопедією» як реакцією на спроби

⁴ Січинський В. Історія українського мистецтва. I–II. Архітектура. Нью-Йорк: НТШ в Америці, 1956.

⁵ Січинський В. Пам'ятки української архітектури. Філадельфія: Америка, 1952. С. 7. Щоправда, В. Січинський називає готову до друку працю «Історією української архітектури», тож невідомо, чи він дійсно вже мав у планах розширити задум до комплексного дослідження історії українського мистецтва. Власне, наступні томи він так і не встиг написати. Автор передмови порівняв принципи, покладені в основу праці В. Січинського і «ІУМ» В. Заболотного/М. Бажана, у доповіді, виголошеній на «XVI Заболотнівських читаннях» 12 жовтня 2021 року (Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека імені В. Г. Заболотного; вихід друком матеріалів соходу відкладено через повномасштабне вторгнення Росії до України).

⁶ В. Січинський написав весь розділ «Просторове мистецтво» крім двох коротких підрозділів. Винятки присвячено архітектурі княжої доби (О. Повстенко) і живопису XIX–XX ст. (С. Гординський).

⁷ Просторове мистецтво // Енциклопедія українознавства: Загальна частина. Т. 3. / Ред. В. Кубійович, З. Кузеля. Мюнхен – Нью-Йорк, 1952. 801–839. Крім того, В. Січинський підготував частину підрозділів у розділі «Народне мистецтво» тому I (частини про ткацтво й вишивку, кераміку, металеві вироби). Загальна частина «ЕУ» мала загальну пагінацію, том 3 розпочинався зі с. 801.

створити українську енциклопедію за межами України у 1930-х роках (видання «Української загальної енциклопедії (Книги знання)» в Коломиї і нездійснений проект першої «УРЕ») і у 1950-х – 1960-х роках (початок видання згаданої в попередньому абзаці «Енциклопедії українознавства» за 1949 і створення Головної редакції «УРЕ» під головуванням М. Бажана в Києві 1957 року)⁸.

«Програма з дослідження історії українського мистецтва» вийшла друком на правах рукопису російською мовою 1956 року накладом 1 тис. прим. У передмові до неї упорядники дозволили собі сміливі для попередніх років вислови про те, що «українське мистецтво має багатовікову історію», «високий рівень і національну самобутність», констатувавши відсутність «загальної праці з історії українського мистецтва» і те, що «необхідність у такій праці давно стала дійсністю»⁹. Такі тези звучали цілком у дусі другої половини 1950-х років або публікацій 1944–1946, але були б неможливими у 1947–1955 роках. Можна з певністю ствердити, що автори передмови були одними з перших, хто почав озвучувати подібні ідеї у післясталінській Україні.

Передмову до «Програми...» присвячено свого роду «виправданню» упорядників, які наголошували на прикладному характері майбутньої роботи, мало не вимушеності її появи: «Гостру потребу в такій праці відчують, зокрема, й інститути Академії архітектури УРСР, які розробляють проблеми розвитку української архітектури, монументально-декоративного й декоративно-прикладного мистецтва»¹⁰. Поряд із тим, цей прикладний характер заперечується самим змістом шести невеликих книжечок: задекларований початок «Історії українського мистецтва» від палеоліту з відповідним наголосом на територіальному, а не етнічному,

⁸ Із цього ряду випадає радянський проект видання шеститомної «Історії українського мистецтва» (1930–1931), включений до видавничого плану «Державного видавництва України» на 1931 рік — за межами УСРР аналогічного починання не було. Цей проект, однак, зупинився на стадії підготовки проспекту (автори — Федір Ернст, Микола Макаренко, Іван Врона), див.: Білокінь С. Нереалізоване видання шеститомної «Історії українського мистецтва» (1930–1931) // *Студії мистецтвознавчі*. 2010. № 2(30). С. 50–80.

⁹ Программа по истории украинского искусства. Вып. I: Введение. Древнейшее искусство / Ред. комиссия: В. И. Заболотный (пред.) и др. К.: Государственное издательство литературы по строительству и архитектуре УССР, 1956. С. 3.

¹⁰ Там само.

принципі не дуже узгоджувався з акцентом на сучасності, а згадані в передмові потреби фахівців із монументального живопису і скульптури та декоративно-прикладного мистецтва¹¹ відверто суперечили планам передбаченого програмою детального простеження історії графіки, станкового малярства, інтер'єрної і станкової скульптури. По суті, комплексність «Програми...» перетворювала задуману працю на енциклопедію українського просторового мистецтва, нехай і побудовану не як довідник, а як комплексний хронологічний виклад його минулого.

«Програму...» побудовано за тематично-хронологічним принципом (її поділено на частини за видами мистецтва, а розбивку на періоди зроблено всередині кожної частини). Натомість остаточно реалізований варіант «ІУМ» структуровано за хронологічно-тематичним принципом — томи розбито за періодами, а поділу за видами мистецтва дотримано всередині кожного тому.

1957 року В. Заболотний створив у системі Академії будівництва й архітектури УРСР (нова назва Академії архітектури після реорганізації 1956 року) відділ історії українського мистецтва. До роботи в ньому він, зокрема, залучив вихідця з партії боротьбистів Івана Врону, який у 1920-х роках був ректором Київського художнього інституту¹². Уже під час роботи над остаточною версією «ІУМ» у Головній редакції «Української радянської енциклопедії» І. Врона був одним із чільних авторів найбільш контroversійного для влади тому 5, присвяченого мистецтву міжвоєнної доби¹³.

В. Заболотного не стало 1962 року. 1966 його проект частково втілено в життя в одностомних «Нарисах з історії українського мистецтва»¹⁴. Книжка вийшла друком у видавництві «Мистецтво».

¹¹ У складі Академії архітектури УРСР діяли науково-дослідні установи відповідного профілю, які сприймалися як дотичні до архітектури, хоча їхні співробітники публікували праці і про менш.

¹² Саме І. Врона як ректор КХІ запросив викладати у своєму інституті Казимира Малевича й Володимира Татліна. Він працював установах АА УРСР з 1944 і брав участь у підготовці трьох частин «Програми...» — «Живопись», «Графика» і «Скульптура».

¹³ Він написав найбільшу кількість розділів тому (п'ять), два з них у співавторстві, хоч і не був згаданий серед його редакторів. На другому місці за кількістю написаних розділів були Лідія Попова (три розділи, з них один у співавторстві) і Борис Лобановський (три розділи, усі у співавторстві).

¹⁴ Нариси з історії українського мистецтва / За заг. ред. В. Г. Заболотного. К.: Мистецтво, 1966.

Робота над багатотомною монографією в ці роки тимчасово призупинилася, хоча перші томи в цілому було закінчено¹⁵. У 1966–1967 роках «Історія українського мистецтва» в шести томах нарешті вийшла друком під маркою Головної редакції «Української радянської енциклопедії» за загальною редакцією Миколи Бажана.

Головна редакція «УРЕ» мала значно кращі умови для долання цензурних обмежень ніж видавництво Держбуду УРСР (видавець «Програми...») чи видавництво «Мистецтво». З огляду на це, замість лайливої згадки про Олександра Архипенка за «космополітичну й формалістичну сутність» його творчості¹⁶ в «ІУМ» інформацію про скульптора подано з порівняно м'якою критикою, хоча (як і було передбачено програмою) лише в 2 книзі 4 тому, тобто до революції, без урахування доробку, створеного на еміграції. Крім того, як «Программа...» 1956, так і «Нариси...» 1966 року не згадують про Василя Кричевського (хоча в «Нарисах...» є Федір Кричевський, який після війни повернувся до СРСР). Натомість в «ІУМ» Василь Кричевський уже представлений, нехай і без творів останніх років життя, які він провів за кордоном (стаття про нього завдяки зусиллям М. Бажана з'явилася і в «УРЕ»).

Основну роль у просуванні результатів роботи авторського колективу «ІУМ» після смерті В. Заболотного відігравав Ф. Уманцев. З цією метою він ще за життя В. Заболотного налагодив контакт із Максимом Рильським (на той час директором Інституту мистецтвознавства, фольклору й етнографії АН УРСР) і Миколою Бажаном як керівником Головної редакційної колегії «УРЕ»¹⁷.

Процес праці колективу «Української радянської енциклопедії» над «ІУМ» мало відрізнявся від схеми, що усталилася під час роботи над першим виданням «УРЕ». У перші томи, присвячені давньому, середньовічному й ранньомодерному мистецтву, втручання

¹⁵ 1963 року видавництво «Мистецтво» заявило про намір опублікувати шеститомну «Історію українського мистецтва», випустивши рекламний проспект із умовами передплати (наклад проспекту — 35 тис.; ім'я головного редактора багатотомника не зазначено). Примірник проспекта зберігається в колекції автора цієї передмови.

¹⁶ Программа по истории украинского искусства. Вып. V: Скульптура. / Ред. комиссия: В. И. Заболотный (пред.) и др. К.: Государственное издательство литературы по строительству и архитектуре УССР, 1956. С. 54.

¹⁷ Уманцев Ф. Зі спогадів. С. 103.

було мінімальним (завдяки зусиллям Ф. Уманцева Головна редакція «УРЕ» отримала їх практично в готовому вигляді). Вони здебільшого потребували лише незначного доповнення¹⁸. Із наступними частинами проєкту ситуація виглядала зовсім інакше. Робота над ними, особливо над томом 5, потребувала значної підготовчої праці «невидавничого характеру». Як і під час роботи над «УРЕ», працюючи над «ІУМ», видавництво зверталося до органів державної безпеки із клопотаннями про реабілітацію митців і/або запитами про дозвіл на публікацію інформації про їхні твори. Завдяки цим зусиллям читач зміг ознайомитися зі спадщиною бойчукістів, пам'ятками українського авангарду (зокрема в живописі, графіці і скульптурі) й відповідними ілюстраціями. Щоправда, текст до ілюстрацій містив вимушені інвективи на адресу митців, але, як зазначив із цього приводу М. Бажан у розмові з Л. Поповою, «Знаєте, головне — картинка. Для понимающего достаточно»¹⁹.

«ІУМ» уперше в українському мистецтвознавстві — якщо не враховувати недоступну «материковим» читачам спробу В. Січинського, яка була навіть більш інклюзивною щодо спадщини інших культур України — представила широкий аудиторії цілісний наратив історії українського мистецтва від давнини до сучасності. Дистанціювання її авторського й редакційного колективу від значно простішого для реалізації етноцентристського принципу дозволило побудувати багатотомник як справжню енциклопедію історії мистецтва на території України в сучасних кордонах. У ній було висвітлено сюжети про зародження художньої творчості найдавнішого населення українських земель, мистецтво грецьких міст Північного Причорномор'я, спадщину інших етнічних спільнот України, а також певною мірою «реабілітовано» сакральне мистецтво (не лише архітектуру й монументальний живопис православ-

¹⁸ Яскравий приклад такого доповнення навів у спогадах про М. Бажана Д. Горбачов: прочитавши розділ Г. Логвина про настінні розписи в дерев'яних будівлях у томі 3, М. Бажан написав, щоб автор додав донеюго інформацію про розписи в синагогах (Горбачов Д. Поет, футурист і експресіоніст: Микола Бажан (1904–1983) // Горбачов Д. Лицарі голодного Ренесансу. К.: Дух і Літера, 2020. С. 345). Звісно, в укладеній у 1953–1956 роках програмі єврейську складову було стерто, тоді як в шеститомній «ІУМ» з'явилися фрагменти, присвячені культурній спадщині євреїв, поляків і (ще більш урізано) кримських татар.

¹⁹ Горбачов Д. Поет, футурист і експресіоніст: Микола Бажан (1904–1983) // Горбачов Д. Лицарі голодного Ренесансу. С. 345.

них церков, які й раніше активно досліджувалися й популяризувалися як частина культурної спадщини, а й католицьку, єврейську й ісламську сакральну архітектуру та єврейський настінний живопис).

Доля «Історії українського мистецтва» як видавничого проєкту відбилася на її редакційному архіві. Частина пов'язаних із нею документів зберігається в Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України (ф. 642: Київський науково-дослідний інститут історії та перспективних проблем радянської архітектури Державного комітету з громадського будівництва та архітектури при держбуді СРСР). Інша частина, присвячена безпосередньому редакційному опрацюванню рукописів і їхній підготовці до друку, відклалася в науковому архіві «Української радянської енциклопедії» (тепер архів Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво»).

2019 року Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво» здійснила попередній опис і оцифрування редакційного архіву «Історії українського мистецтва»). Це стало можливим завдяки гранту від Українського культурного фонду (грант №52018). Оцифровані матеріали оприлюднено на вебсайті <http://archive.vue.gov.ua>. Матеріали архіву описали наукові співробітники установи С. І. Гірік і А. О. Тищенко. Остаточний науковий опис фонду здійснено 2023 року.

Фонд розділено на сім частин. До перших шести увійшли матеріали кожного з шести томів відповідно. У сьомій частині відклалася єдині збережені в архіві колишньої «Української радянської енциклопедії» стенограма і протокол засідання Головної редакційної колегії «Історії українського мистецтва»

Сергій Гірік

ФОНД «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА»

Частина 1

Ч. 1. Спр. 1.

Ілюстрації до т. 1, арк. 18. 9 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 2.

Ілюстрації до т. 1, арк. 19. 10 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 3.

Ілюстрації до т. 1, арк. 21. 13 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 4.

Ілюстрації до т. 1, арк. 22–23. 12 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 5.

Ілюстрації до т. 1, арк. 24–25. 16 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 6.

Розфарбовані вручну фотоілюстрації для корекції кольорового друку у т. 1 і підписи до них. 41 аркуш у конверті.

Ч. 1. Спр. 7.

Ілюстрації до т. 1, арк. 1–2. 6 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 8.

Ілюстрації до т. 1, арк. 3. 17 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 9.

Ілюстрації до т. 1, арк. 4. 13 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 10.

Ілюстрації до т. 1, арк. 5. 7 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 11.

Ілюстрації до т. 1, арк. 6. 14 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 12.

Ілюстрації до т. 1, арк. 7. 13 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 13.

Ілюстрації до т. 1, арк. 8. 17 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 14.

Ілюстрації до т. 1, арк. 9–10. 20 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 15.

Ілюстрації до т. 1, арк. 11. 7 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 16.

Ілюстрації до т. 1, арк. 12–13. 11 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 17.

Ілюстрації до т. 1, арк. 14. 13 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 18.

Ілюстрації до т. 1, арк. 16. 14 аркушів у конверті.

Ч. 1. Спр. 19.

Ілюстрації до т. 1, арк. 17. 14 аркушів у конверті.

Частина 2

Ч. 2. Спр. 1.

Суцільний текст т. 2 «ІУМ» для макету. Колектив авторів. Розділи, присвячені архітектурі, живопису, графіці, скульптурі й декоративно-прикладному мистецтву. 590 арк.

Ч. 2. Спр. 1–1.

Вступ і початок розділу «Архітектура» для т. 2 «ІУМ». Суцільний текст. 169 арк.

Ч. 2. Спр. 2.

Суцільний текст т. 2 «ІУМ» для макету. Колектив авторів. Розділи, присвячені живопису і графіці. 139 арк.

Ч. 2. Спр. 3.

Ілюстрації до т. 2, арк. 2. 10 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 4.

Ілюстрації до т. 2, арк. 3. 10 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 5.

Ілюстрації до т. 2, арк. 4. 7 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 6.

Ілюстрації до т. 2, арк. 5. 7 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 7.

Ілюстрації до т. 2, арк. 6. 12 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 8.

Ілюстрації до т. 2, арк. 7. 6 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 9.

Ілюстрації до т. 2, арк. 8. 8 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 10.

Ілюстрації до т. 2, арк. 10. 7 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 11.

Ілюстрації до т. 2, арк. 11. 8 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 12.

Ілюстрації до т. 2, арк. 12. 6 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 13.

Ілюстрації до т. 2, арк. 13. 11 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 14.

Ілюстрації до т. 2, арк. 14. 3 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 15.

Ілюстрації до т. 2, арк. 15. 8 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 16.

Ілюстрації до т. 2, арк. 16. 6 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 17.

Ілюстрації до т. 2, арк. 17. 12 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 18.

Ілюстрації до т. 2, арк. 18. 10 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 19.

Ілюстрації до т. 2, арк. 19. 3 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 20.

Ілюстрації до т. 2, арк. 20. 14 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 21.

Ілюстрації до т. 2, арк. 21. Порожній конверт.

Ч. 2. Спр. 22.

Ілюстрації до т. 2, арк. 22. 11 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 23.

Ілюстрації до т. 2, арк. 23. Порожній конверт.

Ч. 2. Спр. 24.

Ілюстрації до т. 2, арк. 24. 6 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 25.

Ілюстрації до т. 2, арк. 25. 9 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 26.

Ілюстрації до т. 2, арк. 26. 7 аркушів у конверті.

Ч. 2. Спр. 27.

Ілюстрації до т. 2, арк. 27. 2 аркуші в конверті.

Частина 3

Ч. 3. Спр. 1.

Колектив авторів. Суцільний текст т. 3 «ІУМ» (машинопис) із правками літературних і технічних редакторів. Рукописні редакційні нотатки щодо структури тому (різні почерки). 667 арк.

Ч. 3. Спр. 2.

Уривок коректури до т. 3 «ІУМ» з численними коректорськими правками у гранці і машинописними вставками на окремих аркушах. 28 арк.

Ч. 3. Спр. 3.

Кураторські гранки розділу «Декоративно-ужиткове мистецтво» до т. 3. 253 арк.

Ч. 3. Спр. 4.

Авторські й редакційні машинописи текстів розділів «Декоративно-ужиткове мистецтво (вступ)» (П. Юрченко), «Гутне скло» (О. Тищенко), «Кераміка» (П. Мусієнко), «Метал» (П. Жолтовський) з численними рукописними правками. 271 арк.

Ч. 3. Спр. 5.

Авторський машинопис розділу «Скульптура і різьблення» до т. 3 (М. Гембарович), редакторські машинописи з правками. До справи додано лист М. Гембаровича до редакції «УРЕ».

Ч. 3. Спр. 6.

Ілюстрації до т. 3, арк. 1. 2 аркуші в конверті.

Ч. 3. Спр. 7.

Ілюстрації до т. 3, арк. 2. 12 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 8.

Ілюстрації до т. 3, арк. 3. 12 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 9.

Ілюстрації до т. 3, арк. 4. 15 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 10.

Ілюстрації до т. 3, арк. 5. 14 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 11.

Ілюстрації до т. 3, арк. 6. 15 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 12.

Ілюстрації до т. 3, арк. 7. 16 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 13.

Ілюстрації до т. 3, арк. 8. 14 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 14.

Ілюстрації до т. 3, арк. 9. 13 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 15.

Ілюстрації до т. 3, арк. 10. 23 аркуші в конверті.

Ч. 3. Спр. 16.

Ілюстрації до т. 3, арк. 11. 9 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 17.

Ілюстрації до т. 3, арк. 12. 8 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 18.

Ілюстрації до т. 3, арк. 13. 6 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 19.

Ілюстрації до т. 3, арк. 14. 8 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 20.

Ілюстрації до т. 3, арк. 15. 6 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 21.

Ілюстрації до т. 3, арк. 16. 8 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 22.

Ілюстрації до т. 3, арк. 17. 11 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 23.

Ілюстрації до т. 3, арк. 18. 7 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 24.

Ілюстрації до т. 3, арк. 19. Порожній конверт.

Ч. 3. Спр. 25.

Ілюстрації до т. 3, арк. 20. 4 аркуші в конверті.

Ч. 3. Спр. 26.

Ілюстрації до т. 3, арк. 21. 9 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 27.

Ілюстрації до т. 3, арк. 22. 14 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 28.

Ілюстрації до т. 3, арк. 23. 12 аркушів у конверті.

Ч. 3. Спр. 29.

Ілюстрації до т. 3, арк. 24. 2 аркуші в конверті.

Частина 4

Ч. 4. Спр. 1.

Машинописи розділу «Архітектура» т. 4, кн. 1 (І. Ігнаткін), допрацьовані автором після зауважень М. Бажана і кураторів. Кураторські примірники машинопису з правками зауваженнями й нотатками кураторів (у тексті і на окремих аркушах). Рукопис і машинопис додатку «Класицизм і народна архітектура України» до того ж розділу. Остаточний чистовий примірник машинопису, підписаний автором. 299 арк.

Ч. 4. Спр. 1–1.

Авторський примірник машинопису розділу «Архітектура» т. 4., кн. 1 (І. Ігнаткін) з редакторськими правками в тексті і на окремих аркушах. Примірник машинопису цього ж розділу з правками і зауваженнями М. Бажана. 288 арк.

Ч. 4. Спр. 1–2.

Робочі примірники машинописів розділу «Скульптура» т. 4, кн. 1 (Д. Янко, Д. Крвавич) з правками і тексті і на окремих аркушах. Примірник літконтролю. Примірник із зауваженнями і правками М. Бажана. 229 арк.

Ч. 4. Спр. 2.

Редакторські примірники машинопису розділу «Монументально-декоративний живопис» т. 4, кн. 1 (Є. Горбенко) і рукописними правками й нотатками в тексті і на окремих аркушах. Фотоілюстрації до розділу в конвертах. 356 арк.

Ч. 4. Спр. 3.

Машинописи розділу «Монументально-декоративний живопис» т. 4, кн. 1 (Є. Горбенко) після зауважень М. Бажана і кураторів. Численні рукописні правки, вставки й коментарі різними почерками в тексті й на окремих аркушах. 141 арк.

Ч. 4. Спр. 4.

Гранки з коректорськими правками розділу «Графіка» т. 4, кн. 1 (А. В'юник, М. Батіг). Машинописи з редакторськими правками й відповіді авторів на зауваження на окремих аркушах рукопису. 229 арк.

Ч. 4. Спр. 5.

Машинописи розділу «Театрально-декораційне мистецтво» після зауважень кураторів (зокрема П. Білецького) і М. Бажана. Примірники з редакторськими коментарями в тексті і на окремих аркушах, вставки на окремих аркушах. 167 арк.

Ч. 4. Спр. 6.

Машинописи і фрагменти гранок іменного покажчика, приміток і бібліографії до т. 4., кн. 1. 462 арк.

Ч. 4. Спр. 7.

Зауваження М. Бажана до окремих розділів т. 4, кн. 1. Відповіді авторів. Відредаговані тексти розділів і проміжні робочі матеріали. 275 арк.

Ч. 4. Спр. 8.

Списки ілюстрацій до т. 4, кн. 1. Рукописи й машинописи. 177 арк.

Ч. 4. Спр. 9.

Дублікати окремих розділів і тексту до технічних сторінок т. 4, кн. 1 (підсумкові машинописи й рукописи). 332 арк.

Ч. 4. Спр. 10.

Машинописи розділів «Живопис першої половини ХІХ ст.» (Я. Затенацький, І. Катрушенко, Я. Нановський) з зауваженнями редакторів і кураторів (серед них — машинопис із зауваженнями П. Білецького). У справі наявні листи до редакції Я. Затенацького з приїду правок до його частини розділу і директора Львівського музею українського мистецтва (тепер Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького) Г. Якущенка з приводу атрибуції картини В. Тропініна «Українець» із фондів музею. 351 арк.

Ч. 4. Спр. 11.

Редакційні примірники розділу «Живопис першої половини XIX ст.» з правками в тексті. 358 арк. У справі наявний лист від В. Островського (Львів) з відповідями на запитання редакції.

Ч. 4. Спр. 12.

Нотатки до розділу Є. Горбенко «Монументально-декоративний живопис». Редакторські примірники машинопису розділу «Живопис кінця XVIII – початку XIX ст.» (П. Мусієнко, В. Островський). 192 арк.

Ч. 4. Спр. 13.

Примірники машинопису розділу «Живопис кінця XVIII – початку XIX ст.» (П. Мусієнко, В. Островський) з редакторськими правками й коментарями, авторськими правками і вставками в тексті і на окремих аркушах. У справі наявний лист від В. Островського (Львів) з відповідями на запитання редакції. 277 арк.

Ч. 4. Спр. 14.

Гранки приміток і покажчика до т. 4, кн. 1. 50 арк.

Ч. 4. Спр. 15.

Авторські примірники машинописів вступу й окремих розділів т. 4, кн. 2 з правками в тексті (розділи про народне декоративно-ужиткове мистецтво). 308 арк.

Ч. 4. Спр. 16.

Редакторські примірники машинопису розділу «Народна архітектура» (П. Юрченко, Ю. Хохол) із правками в тексті. 127 арк.

Ч. 4. Спр. 17.

Машинописи з редакторськими і кураторськими правками й зауваженнями в тексті і на окремих аркушах до розділу «Графіка» т. 4, кн. 2 (А. В'юник, М. Батіг). Правки й зауваження В. Касіяна. 436 арк.

Ч. 4. Спр. 18.

Примірники машинопису і гранки з редакторськими правками й зауваженнями в тексті до розділу «Скульптура» т. 4, кн. 2 (А. Німенко, Г. Богданович). 266 арк.

Ч. 4. Спр. 19.

Остаточний примірник машинопису і гранки з правками в тексті розділу «Монументально-декоративний живопис» до т. 4, кн. 2 (Є. Горбенко). 229 арк.

Ч. 4. Спр. 20.

Примірники машинопису з правками й зауваженнями в тексті і на окремих аркушах до розділу «Архітектура» т. 4, кн. 2. 283 арк.

Ч. 4. Спр. 21.

Примірники машинопису з правками й зауваженнями в тексті і на окремих аркушах до розділу «Театрально-декораційне мистецтво» (П. Цибенко) т. 4, кн. 2. 154 арк.

Ч. 4. Спр. 22.

Правки літературного контролю до розділу «Декоративно-ужиткове мистецтво» (примірники машинописів із правками в тексті й на окремих аркушах). 455 арк.

Ч. 4. Спр. 23.

Машинописи предметно-географічного показника, списку ілюстрацій і бібліографії до т. 4, кн. 2. Правки в тексті. 271 арк.

Ч. 4. Спр. 24.

Коректура № 2 гранок т. 4, кн. 2. 257 арк.

Ч. 4. Спр. 25.

Коректура № 1 гранок т. 4, кн. 2. 288 арк.

Ч. 4. Спр. 26.

Гранки з правками авторів (правки рукою В. Касіяна, П. Мусієнка, Ф. Уманцева та ін.). 289 арк.

Ч. 4. Спр. 27.

Гранки з коректурними правками. 137 арк.

Ч. 4. Спр. 28.

Дублікат верстки з коректурними правками. 405 арк.

Ч. 4. Спр. 29.

Редакційний примірник верстки. 325 арк.

Ч. 4. Спр. 30.

Ілюстрації до т. 4, кн. 1, арк. 2. 12 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 31.

Ілюстрації до т. 4, кн. 1, арк. 3. 12 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 32.

Ілюстрації до т. 4, кн. 1, арк. 4. 9 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 33.

Ілюстрації до т. 4, кн. 1, арк. 5. 11 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 34.

Ілюстрації до т. 4, кн. 1, арк. 6. 34 аркуші в конверті.

Ч. 4. Спр. 35.

Ілюстрації до т. 4, кн. 1, арк. 7. 13 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 36.

Ілюстрації до т. 4, кн. 1, арк. 8. 12 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 37.

Ілюстрації до т. 4, кн. 1, арк. 9. 11 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 38.

Ілюстрації до т. 4, кн. 1, арк. 10. 8 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 39.

Ілюстрації до т. 4, кн. 1, арк. 11. 5 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 40.

Ілюстрації до т. 4, кн. 1, арк. 12. 8 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 41.

Ілюстрації до т. 4, кн. 1, арк. 13. 8 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 42.

Ілюстрації до т. 4, кн. 1, арк. 14–20. 79 аркушів.

Ч. 4. Спр. 43.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 2. 7 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 44.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 3. 9 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 45.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 4. 10 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 46.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 5. 12 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 47.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 6. 10 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 48.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 7. 5 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 49.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 8. 10 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 50.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 9. 9 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 51.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 10. 10 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 52.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, народне мистецтво. 22 аркуші в конверті.

Ч. 4. Спр. 53.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 11. 9 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 54.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 12. 12 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 55.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 13. 9 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 56.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 14. 11 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 57.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 15. 9 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 58.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 16. 4 аркуші в конверті.

Ч. 4. Спр. 59.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 17. 6 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 60.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 18. 7 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 61.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 19. 4 аркуші в конверті.

Ч. 4. Спр. 62.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 20. 5 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 63.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 21. 8 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 64.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 22. 10 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 65.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 23. 9 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 66.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, арк. 24. 6 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 67.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2, передані редакціям інших видань (розписки). 5 аркушів у конверті.

Ч. 4. Спр. 68.

Ілюстрації до т. 4, кн. 2. Оригінали, що не увійшли до тому. 3 аркуші в конверті.

Частина 5

Ч. 5. Спр. 1.

Гранки тому 5 з правками авторів і редакторів. 236 арк.

Ч. 5. Спр. 2.

І. Врона. Монументальна та станкова скульптура (1920–1933 рр.). Розділ до т. 5. Оригінал і машинописні копії з правками і вставками в тексті і на окремих аркушах. Правки В. Касіяна. 161 арк.

Ч. 5. Спр. 3.

Л. Сак. Станкова скульптура. Розділ до т. 5. Оригінал і машинописні копії з правками в тексті і на окремих аркушах. 127 арк.

Ч. 5. Спр. 4.

І. Ігнаткін. Монументальна скульптура (1933–1941 рр.). Розділ до т. 5. Машинописні копії з правками і вставками в тексті й на окремих аркушах. 128 арк.

Ч. 5. Спр. 5.

М. Грицай. Архітектура 1920-х рр. Оригінал і машинописні копії з правками і вставками в тексті й на окремих аркушах. 224 арк.

Ч. 5. Спр. 6.

Розділи «Скульптура» і «Архітектура» до т. 5 (Л. Сак, І. Ігнаткін, І. Врона, М. Грицай, О. Ігнатов). Оригінали й машинописні копії з правками в тексті. Примірники з правками М. Бажана. 159 арк.

Ч. 5. Спр. 7.

О. Ігнатов. «Архітектура 1933–1941 рр.» (розділ до т. 5). Оригінал і машинописні копії з правками в тексті й на окремих аркушах. 247 арк.

Ч. 5. Спр. 8.

О. Ігнатов. «Архітектура 1933–1941 рр.» (розділ до т. 5). 284 арк.

Ч. 5. Спр. 9.

Ілюстрації до т. 5, арк. 19 (с. 289–304). 12 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 10.

Ілюстрації до т. 5, арк. 20 (с. 305–320). 12 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 11.

Ілюстрації до т. 5, арк. 21 (с. 321–336). 10 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 12.

Ілюстрації до т. 5, арк. 22 (с. 337–352). 14 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 13.

Ілюстрації до т. 5, арк. 23 (с. 353–368). 10 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 14.

Ілюстрації до т. 5, арк. 24. 13 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 15.

Ілюстрації до т. 5, арк. 25. 8 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 16.

Ілюстрації до т. 5, арк. 26. 12 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 17.

Ілюстрації до т. 5, арк. 3. 9 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 18.

Ілюстрації до т. 5, арк. 4. 13 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 19.

Ілюстрації до т. 5, арк. 5. 12 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 20.

Ілюстрації до т. 5, арк. 6. 6 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 21.

Ілюстрації до т. 5, арк. 7. 13 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 22.

Ілюстрації до т. 5, арк. 8. 2 аркуші в конверті.

Ч. 5. Спр. 23.

Ілюстрації до т. 5, арк. 9. 17 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 24.

Ілюстрації до т. 5, арк. 10. 7 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 25.

Ілюстрації до т. 5, арк. 11. 11 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 26.

Ілюстрації до т. 5, арк. 12. 14 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 27.

Ілюстрації до т. 5, арк. 13. 14 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 28.

Ілюстрації до т. 5, арк. 14. 13 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 29.

Ілюстрації до т. 5, арк. 15. 11 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 30.

Ілюстрації до т. 5, арк. 16. 15 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 31.

Ілюстрації до т. 5, арк. 17. 9 аркушів у конверті.

Ч. 5. Спр. 32.

Ілюстрації до т. 5, арк. 18. 10 аркушів у конверті.

Частина 6

Ч. 6. Спр. 1.

І. Вериківська, М. Цибенко. Театральньо-декораційне мистецтво (розділ до т. 6). Машинопис із правками в тексті. 76 арк.

Ч. 6. Спр. 1–1.

Оригінал тексту т. 6 для тиражування на склографі (машинопис із правками). 606 арк.

Ч. 6. Спр. 1–2.

Макет т. 6 (ротапринтна копія машинопису).

Ч. 6. Спр. 2.

Архітектура (1945–1965 рр.). Машинопис із правками в тексті. 343 арк.

Ч. 6. Спр. 3.

Книжкова графіка. Станкова графіка. Авторські оригінали машинописів із правками в тексті і на окремих аркушах. 94 арк.

Ч. 6. Спр. 4.

Живопис. Чистовий примірник машинопису. 52 арк.

Ч. 6. Спр. 5.

Підтекстовки до т. 6: перелік ілюстрацій, тексти технічних сторінок. 232 арк.

Ч. 6. Спр. 6.

Дублікат зданої в набір частини (вступ до ч. 1 тому 6 і список ілюстрацій). Машинописи. 85 арк.

Ч. 6. Спр. 7.

Іменний покажчик і матеріали до нього. До справи вміщено листи від авторів із уточненнями. 192 арк.

Ч. 6. Спр. 8.

Ю. Белічко. Монументальний живопис 1945–1967 рр. Оригінал і редакторські копії машинопису з правками в тексті і на окремих аркушах. 379 арк.

Ч. 6. Спр. 9.

Вступ до тому від імені редколегії. Авторські оригінали машинописів розділів «Станкова графіка», «Книжкова графіка», «Плакат» (А. Шпаков, Ю. Турченко, З. Лашкул). 173 арк.

Ч. 6. Спр. 10.

Машинописи окремих розділів для передруку на склографі. 357 арк.

Ч. 6. Спр. 11.

Дублікат машинопису тексту, переданого на верстку до друкарні. 581 арк.

Ч. 6. Спр. 12.

Чистові машинописи розділів «Художня промисловість» і «Народне мистецтво і художня промисловість». 65 арк.

Ч. 6. Спр. 13.

Картки заявок на виготовлення фотокопій для т. 6. 137 арк.

Ч. 6. Спр. 14.

В. Ткаченко. Авторський машинопис розділу «Живопис 1956–1965 рр.» з правками і вставками в тексті і на окремих аркушах. 216 арк.

Ч. 6. Спр. 15.

Авторські машинописи розділів «Народне мистецтво і художня промисловість», «Народне мистецтво» і окремих підрозділів до них із правками і вставками в тексті і на окремих аркушах. Правки М. Бажана. 567 арк.

Ч. 6. Спр. 16.

«Декоративно-ужиткове мистецтво» (Б. Бутник-Сіверський), «Художня промисловість» (А. Жук), «Художня кераміка» (І. Сакович), «Художній фарфор» (В. Щербак), «Художнє скло» (І. Сакович). Авторські оригінали і копії машинописів для тиражування на склографі. 348 арк.

Ч. 6. Спр. 17.

«Станковий живопис» (В. Афанасьєв, В. Ткаченко). Об'єднаний машинопис розділу. 210 арк.

Ч. 6. Спр. 18.

Списки ілюстрацій. Матеріали, пов'язані з добором і виготовленням ілюстрацій. 153 арк.

Ч. 6. Спр. 19.

І. Вериківська. Театрально-декораційне мистецтво. Примірники машинопису з правками в тексті. 247 арк.

Ч. 6. Спр. 20.

Монументально-декоративний живопис (Ю. Белічко). Примірники машинопису з правками в тексті. 158 арк.

Ч. 6. Спр. 21.

«Українське мистецтво періоду Великої вітчизняної війни 1941–1945 рр.» (З. Лашкул), «Мистецтво Закарпатської України 1917–1945 рр.», «Монументально-декоративний живопис», «Архітектура» (В. Головка). Машинописи з правками в тексті. 217 арк.

Ч. 6. Спр. 22.

Редакторські машинописи окремих розділів з правками в тексті. 547 арк.

Ч. 6. Спр. 23.

Суцільний текст т. 6 для тиражування на ротапринті. 314 арк.

Ч. 6. Спр. 24.

«Скульптура 1945–1955 рр.» (А. Німенко). Варіанти машинопису з правками в тексті. 66 арк.

Ч. 6. Спр. 25.

Вилучені фрагменти окремих розділів. 69 арк.

Ч. 6. Спр. 26.

Список ілюстрацій. Перший варіант (машинопис із правками в тексті). 310 арк.

Ч. 6. Спр. 27.

Театрально-декораційне мистецтво (М. Цибенко). Примірники машинопису з правками в тексті. 27 арк.

Ч. 6. Спр. 28.

Ілюстрації до т. 6, арк. 1. 1 аркуш у конверті.

Ч. 6. Спр. 29.

Ілюстрації до т. 6, арк. 2. 11 аркушів у конверті.

Ч. 6. Спр. 30.

Ілюстрації до т. 6, арк. 3. 11 аркушів у конверті.

Ч. 6. Спр. 31.

Ілюстрації до т. 6, арк. 4. 8 аркушів у конверті.

Ч. 6. Спр. 32.

Ілюстрації до т. 6, арк. 5. 7 аркушів у конверті.

Ч. 6. Спр. 33.

Ілюстрації до т. 6, арк. 6. 12 аркушів у конверті.

Ч. 6. Спр. 34.

Ілюстрації до т. 6, арк. 7. 12 аркушів у конверті.

Ч. 6. Спр. 35.

Ілюстрації до т. 6, арк. 8. 7 аркушів у конверті.

Ч. 6. Спр. 36.

Ілюстрації до т. 6, арк. 9. 8 аркушів у конверті.

Ч. 6. Спр. 37.

Ілюстрації до т. 6, арк. 10. 6 аркушів у конверті.

Ч. 6. Спр. 38.

Ілюстрації до т. 6, арк. 11. 9 аркушів у конверті.

Ч. 6. Спр. 39.

Ілюстрації до т. 6, арк. 12. 6 аркушів у конверті.

Ч. 6. Спр. 40.

Ілюстрації до т. 6, арк. 13. 8 аркушів у конверті.

Ч. 6. Спр. 41.

Ілюстрації до т. 6, арк. 14. 8 аркушів у конверті.

Частина 7

Ч. 7. Спр. 1.

Засідання Головної редакційної колегії «Історії українського мистецтва» 31 січня 1969 р. Стенограма і протокол. 64 арк.

Скульптура

Вставка

В середині XVIII століття скульптура на Україні розвивалася на традиціях народного різьблення. Тоді ще не було місцевих майстрів скульптури, які б здобули ~~х~~ професійну освіту в спеціальних художніх навчальних закладах. В останні десятиріччя XVIII - на початку XIX століття становило різке зменшення. Скульптурні твори виконував переважно майстри, підготовлені в стенах петербурзької Академії мистецтв, де набували професійних знань і окремі талановиті скульптори України, а на західних землях ~~приїжджі майстри~~.

В цей час на Україні, як і в Росії, поширювалися різні види скульптури: міський монумент, меморіальна, садово-паркова й монументальна декоративна скульптура, а також скульптурний портрет. ~~В Росії Українські поміщики привозили мистецькі твори для своїх маєтків, часто копіювали у своєму палацовому будівництві зразки позаміських палаців та садиб, Москви й Петербурга~~

Розвиток скульптури наприкінці XVIII - в першій половині XIX століття на Україні відбувався у тісному взаємозв'язку з російським мистецтвом, під його безпосереднім впливом. Він був зумовлений несамоперед бурхливим розвитком містобудівництва. Скульптура стала важливим елементом архітектурно-художніх ансамблів, вона допомагала виразніше розкрити ідеї й задуми архітекторів.

Традиції бароко, північного стилю, у скульптурі XVIII століття поступово витісняє новий художній напрям - класицизм. На рівнинному етапі твори класицизму виражали народові ідеї свого часу - гуманізм, волеєдиність, громадську доблесть, почуття патріотичного обов'язку перед батьківщиною, щоб виразити свої

Текст
до набору
з правками
В. Касіяна

Внесено
позитивно. 5/9

3⁴ 20

3 Стр. 20
не встигла внести

Глава V.

МОНУМЕНТАЛЬНА І СТАНКОВА СКУЛЬПТУРА 1921-1933 РОКІВ

Ідеї Комуністичної партії, радянська дійсність неухильно спонукали скульпторів на служіння народу, на образне переосмислення і втілення в пластиці того нового, що все більше входило в повсякденне життя народу. Все це допомагало митцям знайти свій творчий шлях, подолати строкатість і розбіжність властивих їм на той час естетичних позицій.

У 20-і роки працюють скульптори старшого покоління, творча індивідуальність яких складалася під впливом різних художніх шкіл довоєнного часу. Так, Ф. Балавенський, Б. Яковлев, Г. Теннер закінчили Петербурзьку академію мистецтв; І. Севера, що в 1926 році приїхав з Чехословаччини, художню освіту дістав у Празі та в Римі; Б. Кратко — у Варшаві, у скульптора К. Дуніковського; А. Блох — у Родена; П. Мітковіцер — вчився в Паризькій академії мистецтв.

З другої половини 20-х років до лав українських скульпторів приходять поповнення: М. Гельман, який ще до закінчення в 1925 році Ленінградської академії мистецтв виступав з скульптурними творами, вихованці Київського художнього інституту — М. Панасик, А. Писаренко, Г. Василевич і Харківського — М. Лисенко, А. Муравін, П. Ульянов, який крім того в 1931 році закінчив Вищий художньо-технічний інститут у Ленінграді, та інші.

Для розвитку пластики, особливо монументальної, в

століття в Харкові виробляли ще й гончарські кахлі⁸. Крім кахлів харківські гончарі робили простий і поливний посуд. Кахельні та гончарські заводи діяли також в Ізюмі, Кременчуці, Ніжині, Глинську, Ужгороді. Продукція їх хоч і відзначалася непоганим технологічним рівнем, проте художня якість виробів була невисокою, що було взагалі властиво всій європейській художній промисловості того часу. Капіталізм, будучи ворожим літературі й мистецтву, сприяв поширенню міщанських смаків, що, особливо з другої третини XIX століття почало позначатися на художній промисловості європейських країн.

В цих умовах носіями здорового реалістичного мистецтва залишалися народні митці – сільські й міські ремісники, які задовольняли ужиткові та естетичні потреби трудових мас. Саме в їхній творчості зберігалися й розвивалися передові традиції минулого.

Як у XVIII, так і в першій половині XIX століття на Лівобережжі кахельні печі були невід'ємною приналежністю житла козаків і селянства. Поширення кахлів в народному побуті позначилося і на їхньому стильовому характері. Розвинене на Полтавщині у XVIII столітті тригранно-вімчасте різьблення підказало майстрам форми з геометричними візерунками. Так, наприкінці XVIII століття геометричних мотивів в орнаменті кахлів стає все більше. Проте здебільшого бачимо поєднання обох видів орнаменту: рослинні гнучкі мотиви доповнюють зірки, розі, зубці, сосонки. Незначна частина кахлів мала фігурні композиції. Здебільшого це запорожець на коні або святий Юрій – покровитель гончарів. Кахлярі Слобожанщини зображували на кахлях легендарного засновника Харкова – козака Харка. Виробництво їх припинилося на Підкарпатті, Закар-

8. Значення
вищої культури
орнаменту
мистецтва
то за
застав
маса – не
реалістич
мистецтво

чи там
кого
тригранні
кахлі
україн?

а це про
кахлі
україн?

Кролівці та Ромнах. Оновлення асортименту виробів тут відбувало більш глибокі процеси, що відбувалися в суспільному житті, і мистецтві України і Росії. На зміну академізму приходила нарозна течія реалізму. З середини XIX століття, особливо після Кримської кампанії, французький та англійський фарфор перестав бути модним.

В розписі фарфорового посуду у Волокитинського заводу 50-х років спостерігаються виразні запозичення народного мистецтва: народної вишивки та настінного малювання. Виконували ці розписи в характерному для народного мистецтва колориті із застосуванням двох-трьох кольорів, переважно червоних, синіх та зелених. Творцями розписів цього періоду стали жінки-кріпачки, підготовлені в школі. Директор Києво-Межигірської фабрики Рейнгольд, відвідавши фабрику Миклашевського, лишив такий запис: "Розписуванням фарфору тут займаються жінки і дівчата-кріпачки, і не можна не дивуватися, що за такий короткий строк існування вони встигли так оволодіти з мистецтвом заводу розписування фарфору"⁷.

На фарфору в 50-і роки було створено цілу серію скульптур, які відтворювали типи українських дівчат та підлітків, одягнених в місцевий одяг. Ці твори свідчили про те, що їхні творці глибоко розуміли українську культуру, добре знали народний побут.

Волокитинська фабрика мала значні успіхи в оволодінні технологією фарфорового виробництва. Продукція її відзначалася дуже високою якістю як самого черепка, так і оздоблення. Завод освоїв випуск таких складних і трудомістких виробів, як вели-

Лист Я. Запаски

Велимишановна Олександра Степанівна!

Повертаю Вам текст „Килимарство“ з першого
книш й тома „Історія української мововедення“.

Щиро дякую за увагу редакції. З усіма
Вашими правками й змінами. Основний зміст
статті, яка й вона скоротувалася, збережено.

Замінену статтю й змінив, зробив такий деякі
виправлення. Не родив і тільки перекладу збож-
жувати (стор. 479 і 487). Мова їх озвуждає, в селі
книшхвої мови XVIII ст. Мова їх так і дамишнів.

Так робитиме. А втім, привітає самі. Назва
себя Російскою (стор. 484) публікується, все в порядку.

Я трохи не зрозумів Вашого запитання відносно
євонорії килишного організму (стор. 488). Власне
замітаючи то зрозумів, але де давати на нього від-
повідь, на поліоген, чи в тексті статті. Мені
здається, що в тексті цього розділу вживається в тео-
ретичній літературі, не варто. Ну, а який орга-
нізм збивав раніше в килишах рослинних чи
геометричних, килишів геометричних. Здається

Лист Я. Запаски до «УРЕ» з приводу його розділу «Килимарство» у т. 4, кн. 1. Архів
ДНУ «Енциклопедичне видавництво». Ф. ІУМ. Ч. 4, спр. 7, арк. 235. Я. Запаска
свідомо стилізував свій почерк під український скоропис XVII–XVIII ст.

Львів.
16/XI-68.

Дорожній товариш Данилюк!
(Все так одностайно! Я
до сих пор не знаю Вашого
адреса — не люблю!)

Наше око не може сидіти
головою! Никимось даними об-
зир закріплених з'ясуваннях у
мені не.

Тоді ще дивити?

Совітую Вам одразу ж до-
пасти до з'ясування Тополі.
Бачиши, що нещодавно
помогло.

Его адрес:

Закриваний обл.
г. Бєзгорово

Ул. Мадарова, д. 43 кв. 3

Лист львівського мистецтвознавця Г. С. Островського з перепросинами за відсутність інформації про персоналій, інформацію про яких шукала редакція «ЕУМ». Радимо читачам звернути увагу на стиль листа. Архів ДНУ «Енциклопедичне видавництво». Ф. ІУМ. Ч. 6, спр. 7, арк. 109–109 зв.

Томоки Чозедр.
Может быть он зло-лов
знает?!

Прощайте Вашего покорного,
верного и преданного
служу

Т. Чозедр.

ублажить творца Данилко!

В соответствии с Вашим письмом от 14/х 68, сообщам
Вам следующее:

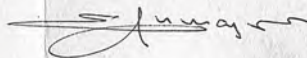
Авторами вокзала ст. Харьков т.с.с. ю. и. д. являются
архитекторы: Волошин Георгий Михайлович,
Лимарь Евгений Александрович,
Мезенцев Борис Сергеевич,
инженер Филинов Сергей Александрович.
(В таком порядке подписаны все чертежи проекта)
год рождения Лимаря ЕА - 1905.

Ваше рождение Волошина и Мезенцева и Филинова
сообщать не могу, так мне не известно.

Однако эти данные можно узнать через Г.И.
Волошина, с которым я переписывался и др.

Сообщаю Вам его адрес: Москва Б-140
ул. Краснопрудная д. 7/9 кв. 187.

Рад оказать содействие в Вашей работе.

/ Лимарь ЕА./

17/х 68.

Лист архитектора Е. О. Лимаря (Харків) з інформацією про авторів проекту
вокзалу «Харків-Пасажирський». Архів ДНУ «Енциклопедичне видавництво».

Ф. ІУМ. Ч. 6, спр. 7, арк. 87.

Репродукція екслібриса Михайля Семенка роботи Павла Ковжуна (вітворено у т. 5 «ІУМ», с. 404). Архів ДНУ «Енциклопедичне видавництво». Ф. ІУМ. Ч. 5, стр. 16, арк. 21.

Фото чотирьохквартирного житлового будинку за проєктом В. К. Троценка (Харків, селище паровозобудівного заводу, 1924). Знімок зроблено В. К. Львовим на замовлення «УРЕ». Відтворено у т. 5 «ІУМ» (с. 91) без підпису фотографа. Архів ДНУ «Енциклопедичне видавництво». Ф. ІУМ. Ч. 5, спр. 20, арк. 4.

Зміст

Передмова

5

ФОНД

«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА»

Частина 1

12

Частина 2

13

Частина 3

15

Частина 4

17

Частина 5

23

Частина 6

25

Частина 7

28

Наукове видання

СЕРГІЙ ГІРІК
АНДРІЙ ТИЩЕНКО

**РЕДАКЦІЙНИЙ АРХІВ
«ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА»
ЗА РЕД. М. П. БАЖАНА
(1966–1970)
*Науковий опис***

За ред. д.і.н., проф. А. М. Киридон

Художнє оформлення і макет
М. Гутмана

Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 2,32. Обл. вид. арк. 0,97

АКАДЕМИЯ АРХИТЕКТУРЫ УССР

ДРЕВНЕЙШЕЕ ИСКУССТВО

АКАДЕМИЯ АРХИТЕКТУРЫ УССР

АРХИТЕКТУРА

АКАДЕМИЯ АРХИТЕКТУРЫ УССР

ГРАФИКА

ГОСТИНИЦА УССР
КИЕВ—1986

АКАДЕМИЯ АРХИТЕКТУРЫ УССР

ДЕКОРАТИВНОЕ ИСКУССТВО

КОРОТКИЙ ЗМІСТ ТОМІВ:

I ТОМ—найдавніше та давньоруське мистецтво на території Української РСР.

II ТОМ—розвиток українського мистецтва від часів формування української нації до воз'єднання України з Росією (XIV—перша половина XVII століття).

III ТОМ—українське мистецтво другої половини XVII—до 80-х років XVIII століття.

IV ТОМ—українське мистецтво періоду розкладу феодально-кріпосницької системи, зростання та розвитку капіталізму і його краху (від кінця XVII століття до Великої Жовтневої соціалістичної революції).

V ТОМ — українське радянське мистецтво 1917—1941 р.

VI ТОМ—українське радянське мистецтво 1941—1966 р.

